

Ruim 700 beelden

Op de Noorderlicht Internationale Fotomanifestatie is werk van 74 fotografen uit 26 landen te zien, samen meer dan 700 beelden. Naast 7 locaties in de Groningse binnenstad werkt het festival voor het eerst samen met kunstcentrum Kink in Assen en Museum De Buitenplaats in Eelde. Een passepartout, inclusief catalogus, kost 30 euro.

Research at the End of the World, Anna Filipova, 2016.

FOTOGRAFIE Noorderlicht 2017: androids met mensengezichten, de Melkweg tussen de bomen en pionierende fotografen

De 24ste editie van de Groningse fotomanifestatie brengt wetenschap samen met mensen van vlees en bloed.

Laat de blik glijden langs de panelen in de middel-eeuwse Der Aa-kerk in Groningen, en meteen valt het op. De jaarlijkse fotomanifestatie Noorderlicht heeft niet geprobeerd menselijke warmte terug te brengen in het voormalige godshuis dat, zoals de meeste kerken, aantrekkingskracht op gelovigen heeft verloren. De 24ste editie van Noorderlicht brengt een ode aan de wetenschap, waar ratio prevaleert boven godsgehoof. Waar het draait om steriele laboratoria, meetapparatuur, objectiviteit. Om de Nucleus - de kern - zoals het thema van Noorderlicht luidt, niet om religieuze of artistieke franje.

Ironisch genoeg bij dit thema is het feit dat deze editie doorgang kon vinden. Het is bijna een godswonder te noemen. Noorderlicht werd weggesleept voor de hellepoort van ingetrokken rijkssubsidie, en gered door (vooral) steun van het Mondriaanfonds. Een tweede mirakel is dat Nucleus, ondanks het risico op overdaad aan hersenstimuli en tekort aan hartenklop, boeiend en avontuurlijk is. Niet alleen de hoofdtentoonstelling, ook de satellietexposities in Groningen, Eelde en Assen.

Behalve oog voor de wetenschap zelf - van een serie van Italiaan Luca Locatelli over het imposante ondergrondse labyrint van de deeltjesversneller Cern tot een mooie reportage van Jos Jansen over het werk van de Groningse Nobelprijswinnende scheikundige Ben Feringa - is er veel fotografisch commentaar op de we-

tenschap en de mogelijkheden die zij juist aan de fotografie heeft te bieden.

Zoals de reusachtige, aan 17de-eeuwse meesters refererende insectenportretten van de Amerikaan Daniel Kariko. Gebruikmakend van microscopische techniek fotografeerde hij de insecten die hij aantroef in zijn huis in suburbia. Hij geeft met de beestjes, liefdevol neergezet tegen een donkere achtergrond als Vermeers Meisje met de parel, het begrip huiselijkheid nieuwe betekenissen.

Veel foto's getuigen van een aange-naam nuchtere benadering, zij het soms met een subtiele twist. Zoals de studie van de Vlaamse Wanda Tuerlinckx naar androids, de robots die steeds meer menselijke eigenschappen krijgen en een rijk palet aan gezichtsuitdrukkingen kunnen produceren. Tuerlinckx gebruikte een klassieke afdructechniek. De beelden hebben iets zachts en vertrouwd, maar ook iets vervreemdends.

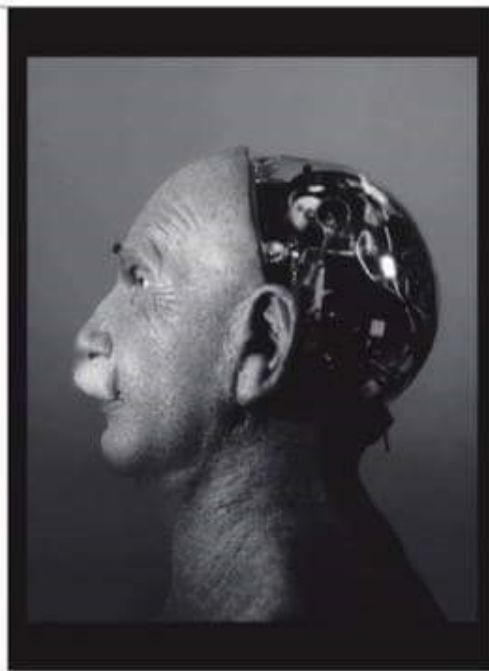
Landschapsfotograaf Anna Filipova besefte dat haar onderwerp - onderzoek in uitgestrekte permafrostgebie-

Als vuurvliegjes zweven sterren tussen de bomen, en werpen licht op de vraag: wat weten we daar nu helemaal van?

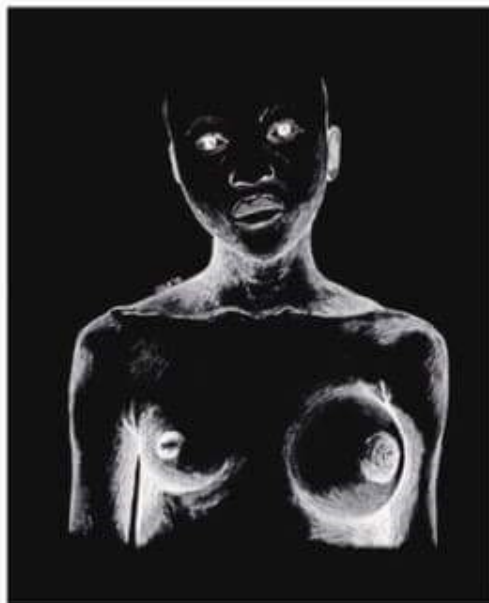
den als Spitsbergen - avontuurlijk genoeg is om de kleurenfoto's voor zichzelf te laten spreken. Een pionierende fotograaf: net als in de vroegste jaren van de fotografie nog steeds een fijne manier om de wereld te ontsluiten.

Ook de Nederlandse Andrea Stultiens betoont zich zo'n pionier. Ze werkt aan een project over de totstandkoming van het Uganda Cancer Institute midden 20ste eeuw; waaraan de Ierse chirurg Denis Burkitt een baanbrekende bijdrage heeft geleverd. Hij ontdekte dat insecten bijdragen aan de verspreiding van de kankervorm lymphoma in Afrika. Overal op het continent fotografeerde Burkitt kinderen met typerende tumoren - studiemateriaal waarmee hij de kennis heeft vergroot over wat later Burkitt lymphoma is genoemd. Stultiens vertaalde het op poëtische wijze door de portretten van verminkte kinderen te laten reproduceren door medisch tekenaars. Simpele lijnen tegen een zwarte achtergrond - genoeg om de verbeelding te voeden.

Waar het, met het werk van Stultiens als een van de uitzonderingen, in de kerk wat ontbreekt aan mensen van vlees en bloed, wordt dat gecompenseerd op de satelliettentoonstelling in kunstcentrum Kink in Assen. De Nederlandse Xiaoxiao Xu exposeert er haar foto's van hobbyvliegeniers in China die met hun zelfgebouwde vliegmachines en helikopters het luchtruim kiezen - met alle risico's van dien. Van subtiele schoonheid getuigen ook de miniatuurprintjes van Marcus Peters, die lijdt aan een zeldzame spierziekte, die

Einstein, uit de serie Androids, Wanda Tuerlinckx, 2016-2017.

Scan 16, uit de serie Staying Alive: Documenting the Uganda Cancer Institute, Andrea Stultiens, 2012.

hem een gevoel geeft van fysieke en mentale gewichtloosheid. Met zijn foto's brengt hij die sensatie op de toeschouwer over en dringt hij tot de kern van de ziekte door.

Noorderlicht laveert tussen de microkosmos van een ziekte en het heelal dat zijn geheimen langzaam prijsgeeft - maar nog genoeg te raden overlaat. De Engelse Ellie Davies verbeeldt het mysterie van het universum mooi, door Hubble-telescoopnamen van de Melkweg te monteren in haar foto's van oeroude bossen. Als vuurvliegjes zweven sterren tussen de bomen. Wat weten we daar nu helemaal van?

Zo is de echte kwestie die curator Wim Melis met Nucleus op scherpstelt: wat brengt ons de wetenschap?

Vooruitgang? Zeker. Schoonheid? Jawel. Een rijke tentoonstelling? Ook. Soms komt het allemaal samen, in de verzameling van de Duitser Peter Voigt bijvoorbeeld. Hij toont archiefphoto's van mannen in laboratoria waar het handwerk met poedertjes en reageerbuisjes nog in ere werd gehouden. Gewassenveredeling, denk je nog. Maar naast die foto's hangt de vrucht van de noeste arbeid: beelden van hel oplichtende monsterchampignons boven de Nevada-woestijn.

Arno Haljotma

Noorderlicht, Der Aa-kerk Groningen en div. locaties in de stad, Museum De Buitenplaats, Eelde en Kink, Assen, t/m 26/11.